

Onderwerp: Kredietaanvraag achterstallig onderhoud oevers Gekanaliseerde Hollandsche IJssel

Datum vergadering: 19-9-2024

Registratienummer: 1993981 versie 09

Besluitnota

Onderwerp

Kredietaanvraag achterstallig onderhoud oevers Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHIJ).

Voorgesteld besluit

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

1. Een uitvoeringskrediet van € 12.875.000 beschikbaar te stellen voor het vervangen van oevers langs de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHIJ).
2. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten te dekken uit de watersysteemheffing, al dan niet met inzet van de egalisatiereserve watersysteemheffing.

Inleiding

Achtergrond

Het waterschap heeft per 1 januari 2013 formeel het beheer van de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHIJ) overgenomen van Rijkswaterstaat (RWS). Met deze overdracht is ruim € 23,5 miljoen meegekomen voor het aanpakken van het achterstallig onderhoud aan o.a. de oevers. Deze €23,5 miljoen is opgenomen in de bestemmingsreserve GHIJ. In 2016 is "Gekanaliseerde Hollandsche IJssel op orde" (DM894079) vastgesteld door het algemeen bestuur (d.d. 6 juli 2016). In dit meerjarenplan is het groot onderhoud aan de GHIJ opgenomen. Afgelopen jaren is veel van dit groot onderhoud uitgevoerd, maar het is nog niet klaar. Met voorliggend voorstel wordt een uitvoeringskrediet aangevraagd van €12.875.000 en beschikbaar wordt gesteld aan moederproject M401500 GHIJ Oevers, voor groot onderhoud aan 6,3 km oever.

De volgende kaders zijn van belang:

- Meerjarenplan GHIJ, Hollandsche IJssel op orde, 2016 (Onderhoudsplan deel 2 DM 894079);
- [Waterbeheerprogramma 2022 – 2027: Stroomopwaarts, klimaatbestendig en duurzaam – HDSR](#);
- Participatiebeleid Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, maart 2024.

Uit te voeren groot onderhoud oevers

In de periode 2024-2028 zullen de oevers die in (zeer) slechte staat en instabiel zijn, worden vervangen. Er is een opgave van totaal 6,3 km. De strekkingen zijn weergegeven op kaart in bijlage 1 en 2 en de "fasering meerjarenplan oevers GHIJ" is opgenomen in bijlage 3. In onderstaande tabel staat wat de opgave inhoudt en waar met dit voorstel krediet voor wordt aangevraagd.

Locatie	Opgave	Lengte	Kosten
Oostzijde Oudewater	Afronden uitvoeringsfase verschillende strekkingen (zie bijlage 3, Fase 2). Opstarten groot onderhoud 0,1 km oever Oostzijde Oudewater.	0,1 km	€475.000
Oevers IJsselstein, Heeswijk, westzijde Oudewater en Hekendorp	Opstarten groot onderhoud 2,7 km oever (zie bijlage 3, Fase 4). De strekkingen aan de westzijde van Oudewater worden mogelijk gecombineerd met een opgave vanuit regionale keringen.	2,7 km	€5.400.000

Oevers Hekendorp – Gouda	Opstarten groot onderhoud 3,5 km oever (zie bijlage 3, Fase 6). De strekkingen bevinden zich op de grens van ons beheergebied en worden daarom afgestemd met andere waterschappen (HHvR en HHSK).	3,5 km	€7.000.000
Totaal		6,3 km	€12.875.000

Beoogd effect

Met dit voorstel wordt bijgedragen aan de volgende doelstellingen:

1. Functies zijn bediend met een passende waterhuishouding: de zoetwateraanvoer richting het westen van Nederland en het afvoeren van overtollig water via de GHJ is geborgd.
2. Watersysteem kan tegen een stootje: de oevers dragen bij aan een robuust watersysteem.
3. Schoon en gezond oppervlaktewater: waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers gerealiseerd.
4. Duurzaam werken om onze voetafdruk te verkleinen: bestaande damwandplanken worden hergebruikt. In de aanbesteding van projecten wordt duurzaamheid en social return standaard meegenomen in de uitvraag.
5. Recreatief medegebruik van waterassets waar mogelijk faciliteren: de GHJ wordt intensief gebruikt door recreatievaart.

Argumenten

1.1 *Het risico op afkalving en instorting van de oevers gereduceerd tot een acceptabel niveau*

De oevers zijn in op dit moment in zeer slechte staat. Opgeknapte oevers zorgen voor een robuust watersysteem: water aan- en afvoer gaat efficiënt door de GHJ. Daarnaast vormen de oevers een belangrijk onderdeel in de waterveiligheid van de waterkeringen en zorgen ze voor een veilig begaanbare vaarweg.

1.2 *Er wordt uitvoering gegeven aan de gemaakte afspraken met Rijkswaterstaat bij de overdracht van de GHJ*

Met Rijkswaterstaat is afgesproken dat HDSR al het achterstallig onderhoud op zou pakken. Het opknappen van de 6,3 km oevers is daar een onderdeel van.

1.3 *Er wordt voldaan aan de afspraken die we gemaakt hebben over de KWA*

Wanneer de KWA wordt ingezet gaat er meer water dan normaal door de GHJ met hogere stroomsnelheden. Dit heeft effect op de oevers. Om te kunnen voldoen aan de gemaakte afspraken over het aanvoerdebiet richting het westen, moeten de oevers robuust en stabiel zijn zodat ze deze capaciteit aankunnen.

1.4 *Het dagelijkse beheer en onderhoud wordt efficiënter*

Door het vervangen van de oevers wordt een groot deel van het achterstallig onderhoud in één keer opgepakt, dat zorgt in het reguliere beheer en onderhoud voor minder onvoorzien werk, en daarmee minder kosten.

De oorspronkelijke opgave zoals die is opgenomen in het meerjarenplan (DM 894079), is verspreid over een langere periode. Met bovenstaande argumenten is aangegeven dat het naar voren halen van het groot onderhoud aan de 6,3km aan oevers noodzakelijk is.

Kanttekeningen

1.1 *De kosten voor vervanging van deze oevers liggen hoger dan destijds in 2016 is geraamd*

De hogere kosten worden veroorzaakt door inflatie en hogere inschrijvingen van aannemers vanwege een aantrekkende economie. Maar ook een aanpassing van de rekenmethode en de ambitie om waar mogelijk natuurvriendelijke oevers te plaatsen i.p.v. harde oevers, zorgen voor hogere kosten. De werkelijke kosten bedragen € 2.000 per meter, de kostprijs is gebaseerd op prijspeil 2024 en er is rekening gehouden met een gemiddelde inflatie van 2% per jaar.

Naast deze financiële tegenvaller, zijn er de afgelopen jaren ook voldoende meevallers geweest. Hierdoor is er voldoende ruimte aanwezig in de bestemmingsreserve GHIJ om de extra kosten te dekken.

Voor de extra kosten voor aanleg van natuurvriendelijke oevers wordt gebruik gemaakt van bestaande subsidieregelingen vanuit het programma Gezond Water.

1.2 De kosten (materiaal, inflatie en door effecten krappe aannemersmarkt) zullen in de toekomst blijven stijgen

De verwachting is dat er ook in de toekomst nog een stijging van kosten zal plaatsvinden. Hier is rekening mee gehouden in de aanvraag van dit krediet.

1.3 Door de aanleg van natuurvriendelijke oevers nemen de onderhoudskosten voor het reguliere beheer toe en zullen deze in de toekomst verder oplopen

Dit betekent dat er vanaf 2028 in de exploitatiebegroting een bedrag van €24.000 moet worden opgenomen.

1.4 Mogelijk aantreffen van bodemverontreiniging en/of bodemvreemd materiaal in de bodem

Er bestaat een risico dat er bodemvreemd materiaal wordt aangetroffen in de ondergrond. Het verwijderen hiervan brengt extra kosten met zich mee.

Financiën

De totale investeringsuitgaven voor het vervangen van de oevers bedragen € 12.875.000. Rekening houdend met een gemiddelde verwachte levensduur van 30 jaar (afschrijvingstermijn) en 3% rentelasten bedragen de kapitaallasten (rente- en afschrijvingskosten) in het eerste jaar ongeveer € 800.000. Volgens de huidige planning wordt het project in 2027 afgerond en lopen de kapitaallasten vanaf 2028. Door de jaarlijkse afschrijving dalen de jaarlijkse rentelasten en daarmee ook de totale kapitaallasten met ongeveer € 24.000 per jaar. In de voorjaarsnota 2023/24 is met deze investering rekening gehouden en daardoor zijn de kapitaallasten ook in de meerjarenraming opgenomen.

Met het vaststellen van de voorjaarsnota 2024 heeft het algemeen bestuur het uitgangspunt vastgesteld om de bestemmingsreserve GHIJ op te heffen en het overgrote deel van de middelen over te hevelen naar de egaliseringsreserve watersysteemheffing. Met het dekken van de kosten uit de watersysteemheffing, zijn zowel de kosten als de dekking van deze oevers integraal onderdeel geworden van het programma watersysteembeheer. Vooruitlopend op besluitvorming over het opheffen van de bestemmingsreserve GHIJ, is het uitgangspunt dat de kosten aan achterstallig onderhoud aan de oevers van de GHIJ integraal worden meegenomen in de totale exploitatiekosten van het programma watersysteembeheer. De kosten van het watersysteem worden voor het grootste gedeelte gedekt door de watersysteemheffing. Bij de jaarafsluiting kan het algemeen bestuur besluiten een deel van de kosten te dekken door een onttrekking uit de egaliseringsreserve watersysteemheffing. Met het opheffen van de bestemmingsreserve GHIJ is het grootste deel van de reserve die voor de GHIJ was geormerkt, overgegaan in deze egaliseringsreserve voor het gehele watersysteem.

Door de aanleg van natuurvriendelijke oevers nemen de onderhoudskosten voor het reguliere beheer toe en zullen deze in de toekomst verder oplopen. Deze kosten worden jaarlijks meegenomen in de exploitatiebegroting. Op basis van kengetallen geeft dit een verhoging van € 3,90 per strekkende meter. Dit resulteert vanaf 2028 in een verhoging van de beheerkosten van € 24.000 per jaar (P=2024). Jaarlijks worden deze uitgaven meegenomen bij het opstellen van de begroting van de beheerkosten van het totale watersysteem. Tegelijkertijd gaan de beheerkosten omlaag vanwege wegwerken van het achterstallig onderhoud aan de oevers. Dit gaat om orde grootte van een paar duizend euro per jaar.

Communicatie

Intern

Het algemeen bestuur wordt op hoofdlijnen geïnformeerd over de voortgang van het project GHIJ oevers via de bestuursrapportage. Het college wordt geïnformeerd op basis van een periodieke verantwoording over de voortgang van de individuele projecten. Bij calamiteiten tijdens de uitvoering van een project wordt het college direct geïnformeerd.

Extern

De oeverwerkzaamheden worden in samenspraak met de omgeving, waaronder de verschillende gemeenten gerealiseerd. Er liggen langs de GHIJ verschillende opgaven waar betreffende gemeente trekker van is, zoals bijv. het jaagpad. De gemeenten worden uitgenodigd om tegelijkertijd werk met werk te maken.

Samenwerking & participatie

Bij het bepalen van de scope is gekeken naar mogelijke samenwerking met eigen projecten en een mogelijke koppelkans met een omgevingsopgave. Een mogelijke synergie met onze (eigen) regionale keringen is in deze kredietaanvraag opgenomen.

Het groot onderhoud aan de oevers is een onderhoudsopgave waar de ambitie van het waterschap duidelijk is en het directe belang van de omgeving beperkt. Conform participatiebeleid zal daarom de participatie beperkt zijn. Dit betekent dat de sturingsvorm “Realiserend (presterende overheid)” wordt ingezet: het waterschap ontwikkelt beleid en voert projecten uit vanuit de waterschapstaken. Het waterschap is initiatiefnemer en organiseert het participatieproces.

De oevers tussen Hekendorp en Gouda (3,5 km, €7mln) grenzen aan de regionale waterkeringen van HHSK en HvRL. Verwacht wordt dat de opgave voor de oevers gecombineerd kan worden met de opgave voor de regionale waterkeringen van onze buurwaterschappen. Op dit moment is dat nog niet concreet wat dat precies inhoudt. De samenwerking en afstemming wordt opgezocht.

Vervolg

Wanneer het uitvoeringskrediet beschikbaar wordt gesteld met dit besluit, zal Fase 2 (bijlage 3) worden afgerond. De individuele projectopgaven voor fasen 4 en 6 (bijlage 3) worden opgesteld. Deze projecten worden gefaseerd in opdracht gegeven bij ons ingenieursbureau (IB) zodat zij per project kunnen starten met de verkenningsfase. De projecten worden naar verwachting in de periode van 2024 tot 2028 in uitvoering gebracht.

Bijlage(n):

1. Groslijst(kaart) Oevers GHIJ strekkingen oevers in de komende 4 jaar
2. Overzichtskaarten oeverstrekingen (DM1997948)
3. Fasering Meerjarenplan oevers GHIJ

Bijlage 1; Groslijst(kaart) Oevers GHJ strekkingen oevers in de komende 4 jaar.

Op bijlage 1 zijn de strekkingen per deelgebied/fase weergegeven op een overzichtskaart.

Bijlage 2; Overzichtskaarten oeverstrekkingsen (DM1997948)

Bijlage 3; Fasering Meerjarenplan oevers GHIJ.

Oevers Fase 1 kredietaanvraag €3.2 mln. (DM 1044901) en €0,8 mln. (DM 1444509)

De oevers van de eerste fase zijn hersteld. Realisatie 2018-2020

- Montfoort; de oevers langs de 3 x 24 uursligplaatsen;
- IJsselstein; proefstukken met een zestal verschillende ontwerpen;
- Stormkade Oudewater; in combinatie met herstel keringen;
- Doorslag Nieuwegein; langs de westzijde van de Doorslag ten zuiden van de Zuidstedeweg.

Oevers Fase 2; groslijst; kredietaanvraag €4 mln. (DM 1585981); uitvoering 2020-2024

- De oever Doorslag langs de Herenstraat is vernieuwd;
- De oever Doorslag langs Park Oudegein en bij aansluiting GHIJ is in voorbereiding;
- Enkele strekkingen langs de GHIJ in IJsselstein;
- Enkele strekkingen langs de GHIJ in Oudewater/Hekendorp, deel Stormkade Oudewater;
- Enkele strekkingen langs de GHIJ in Haastrecht.

Oevers Fase 3, combinatie van herstel oevers en opknappen regionale keringen.

- Willeskop; zuidoever GHIJ Willeskop tussen Montfoort en Oudewater. De regionale waterkering voldoet niet aan de normen. Deze werkzaamheden zijn opgenomen in het GOP Regionale waterkeringen 2017-2021. Het project staat aan het begin van de uitvoeringsfase. Voor het uitvoeringskrediet is door het algemeen bestuur verstrekt, het besluit is opgenomen in DM#1886395 v 2 besluitnota Kredietaanvraag oevers GHIJ deel Willeskop i.c.m. RWK.
- IJsselstein; oevers ter plaatse van de regionale waterkeringen in het buitengebied ten noordwesten van IJsselstein. Voor een deel liggen in dit gebied twee regionale keringen achter elkaar; niet alleen langs het water, maar ook op de oorspronkelijke winterdijk. Dit is minder wenselijk en onderzocht gaat worden of teruggedaan kan worden naar één regionale kering. De vraag is waar dit uiteindelijke tracé dan komt te liggen en op basis waarvan deze keuze wordt gemaakt. Deze verkenning moet nog worden opgestart en maakt voor een groot deel uit van de gebiedsopgave "Groen groeit mee".

Oevers Fase 4,

Voor Fase 4 wordt voor de periode 2024-2028 de volgende vervangingsopgave gezien de slechte kwaliteit van de oeverbeschoeiing, het gaat om de volgende strekkingen:

- Strekkingen GHIJ in IJsselstein, zuidoever, rechts van Knollemanshoek;
- Strekkingen GHIJ in Heeswijk, zuidoever, links van Knollemanshoek;
- Enkele strekkingen langs de GHIJ in Oudewater en oeveropgave Hoenkoop, deze oeveropgave is gecombineerd project met RWK;
- Enkele strekkingen langs de GHIJ in bebouwgebied van Hekendorp;
- Enkele strekkingen langs de GHIJ in Hekendorp – Gouda;
- Enkele strekkingen langs de GHIJ in Haastrecht - Gouda.

Oevers fase 5

Combinatie van herstel oevers en de voormalige C-kering (GHIJ Noord).

- Oudewater-Hekendorp; oever ligt langs de voorlandkering (overige kering); Uitvoering '26-'28.

Oevers fase 6,

Strekkingen langs de GHIJ ten westen van Enkele Wiericke en Vlist.

- Deze oevers grenzen aan de GHIJ in het beheergebied van resp. Rijnland en Schieland/Krimpenerwaard; samenloop met RWK Rijnland, status: toetsing en programmering RWK.

Oevers fase 7,

Groslijst met strekkingen.

- Deze oevers zijn pas na 2030 aan de beurt.